

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik IV

„Vse za vero dom cesarja!“

Štev. 10.

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10. in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 30 n., za pol leta 65 nov. Posamezne številke se dobivajo pri vpravnistvu po 4 nov.

V Gorici, dne 1. aprila 1896.

Vredništvo in vpravnistvo

mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglase in naznanila sprejema vpravnistvo po pogodbi.

„Spoštuj očeta in mater!“

Katoliški kristijani imamo mater, kateri pravimo sveta Cerkev.

Mati nam je, ker nas v sv. krstu rodi za nebesa, za večno življenje. Brez nje bi ne imeli Boga za Očeta, brez nje bi ne bili prijatelji in sodrugi nebeščanov.

In kako skrbi sv. Cerkev za svoje otroke! Redi jih s hrano nebeških nauk, deli jim angeljski kruh najsvetejšega sakramenta. Oblači jih s svatovskim oblakom posvečujoče milosti Božje, jih tolaži, jih spodbuja h krepostnemu življenju.

Kedo bi take matere ne ljubil, ne spoštoval?

Med gromom in treskom je Bog dal svojemu ljudstvu zapoved: „Spoštuj očeta in mater!“

Močno se motijo tisti, ki mislijo, da je Bog s to postavo mislil le tisto mater, od katere smo rojeni na ta svet, v to življenje, katerega konec je smrt.

Ne! — ta zapoved velja še bolj o materi, katera nas je rodila za nebesa, v tisto življenje, katerega smrt nikoli ne vniči.

In ta mati je sveta katoliška Cerkev.

Pa kje je mati Cerkev, da jo bomo spoštovali? Mati Cerkev so papež, škofje in duhovni. In sicer za nas je mati Cerkev zdaj živeči papež Leon XIII, s škofi, kateri vladajo vsak svojo škofijo; Goriška ima nadškofa Alojzija, Kranjska škofa Missija: ti škofi so naša mati Cerkev. Faranom se pa kaže mati Cerkev neposredno v osebi njihovih gospodov župnikov in kaplanov.

Kedor papeža, kedor svojega škofa ali svojega župnika ne spoštuje, on ne spoštuje svoje matere — sv. Cerkve.

Gorje jim, ki Cerkve ne spoštujejo! Zgodovina nam pričuje, da so nesrečno poginili kralji in cesarji, ki so preganjali papeža in Cerkev. Vsakdanja skušnjava nam pa potrjuje, da Bog strašno tepe občine, ki njegovim maziljencem klubujejo; nam potrjuje, da vaški mogotci, ki z napravljanjem plesov duhovnike jezijo, ki hujskajo ljudi proti „gospodu“, v malo letih izginejo brez sledu; njih hiše in posestva prejdejo v tuje roke, njih otroci morajo po svetu!

„Ne dotaknite se mojih maziljencev!“
Strašne besede!

Pa čemu to pišemo?

V opomin tistim, ki javno sodijo svoje škofo, bodisi z besedo, bodisi s pismom!

To se je nedavno zgodilo tudi v nekem slovenskem listu, ki izhaja v Gorici. V tem listu se vlačita pred obsodno klop javnega mnenja naš višji Pastir in ljubljanski škof. Poslednjemu se celo očita „hudo delstvo nad vero“!

Sina, ki bi se predrznil na javni ulici tožiti svojega očeta: „Glejte ga, tak in tak je moj oče, vreden je, da ga zaničujete“ —

imenovali bi brezbožneža. Takega sina bi zadelo prokletstvo četrte zapovedi!

Ako bi se pa sin nikakor ne mogel braniti proti krivicam očetovim, naj se obrne do postarnega sodnika.

Škofo soditi ima pravico na nebu Bog, na zemlji pa le papež, a nikedar in nikoli politični listi in njih občinstvo. — Papež je postaven sodnik škofov! Kedor tega ne ve, ne pozna četrte zapovedi . . .

S tem javno obsojamo ravnanje dotičnega lista, ter pohujšanje, kolikor je v naši moči, popravljamo.

Boga pa, kateri tako strašno kaznuje prestopavce četrte zapovedi, prosimo, naj bi nesrečnemu slovenskemu narodu prizanesel ter odvrnil od njega šibe, ki mu pretijo, ker narod ta je vedno še iz sreča vdan svoji materi Cerkvi, vdan svojim škofom, kateri so mu bili in bodo očetje, od katerih ga ne bodo odtrgale nobene sile!

Kmetijsko vprašanje.

Vozni tarifi ali vozarina od blaga so na železnica še vedno precej visoki, tako da se ne splača naročiti malenkostnih stvari. In tudi previsoka vozarina ovira napredek umnega kmetijstva. Pri naročilih posameznih kmetovalcev bi mnogokrat vozarina presešla vrednost naročenega blaga. Da se vozarina izplača, treba je naročiti cele vagonne na jeden naslov in vozni list. Tega pa posamezen kmetovalec ne zmore; to bi mogla le zadruga, ki bi skupno naročala, ter tako podrla tudi to zapreko. Kmečki stan, ako bi bil organizovan, bi se pa po zadrukah lahko tudi uspešno pri vladi potegoval za znižanje vozarine glede poljedelskih potrebščin.

Zadruga bi nadalje preskrbovale tudi dobra, zanesljivo kaljiva semena, razna kemična sredstva proti trtnim boleznim itd. Naši kmetovalci kupujejo semena pri raznih prodajalcih, seveda brez vsakega jamčenja. Kolikrat je ubogi kmetovalec opeharjen, pa si pomagati ne more. Ako je seme slabo, trpeti mora in molčati, k večjemu da gre v drugo kupovat drugam. Jednako so mnogokrat posestniki opeharjeni pri nakupovanju kemičnih sredstev. Zato kranjska kmetijska družba naročuje za svoje člane razna semena, posebno boljih vrst, ter jih preskušena oddaja udom. (Ta družba sploh prav marljivo deluje v prosep kmetijstva, po kateri naj bi se vzgledovala tudi naša kmetijska družba.) Temu zlu bi pa v okom prišle zadruga, ki bi svojim članom preskrbovale semena zanesljiva, preskušena na kmetijskem poskuševališču. Zadruga bi si namreč ustanovile skupno kmetijsko poskuševališče, ter potem skrbele, da se vestno preiskuje vsako naročeno blago, posebno semena. Vsako blago,

ki ni dobro, kakor bi moralo biti po pogodbi, se vrne pošiljatelju.

Zadruga bi pomogle kmetovalcem tudi do strojev (mašin), ki so potrebni za umno gospodarstvo. Marsikateri kmetovalec bi si vže omislil ta ali oni stroj; toda sam ne zmore. Zadruga pa lahko preskrbi za svoj okraj mlatilnico, žitno čistilnico, stiskalnico itd., ki se hranijo v zadrughih prostorih in so na razpolago zadrughnikom. Glede drugih manjših strojev pa bi zadruga lahko napravile pogodbe, kakor se godi v Nemčiji, da bi zadrughniki pod ugodnimi pogoji jih mogli naročiti.

Narodno gospodarstvo

Z Bovškega.

Koze.

Pa je še drug ravno tako važen razlog za kozjerejo. Kozjereja namreč varje ljudi pijančevanja z žganjem.

Kjer imajo dovolj mleka, niso ljudje tako udani pijančevanju, zlasti ne žganjepitju, ker mleko in žganje ne gresta skupaj. Dokler je bilo v naših krajih dovolj mleka, so jemali delavci je s seboj na polje in v gozd, pa tudi doma so je pili. Kjer pa nimajo več mleka, si skušajo pomagati pa z drugo pijačo, ki je močnejši od vode. Voda ni prav dobra, ker je le sneznica ali ledenica; vino in piyo je predrago in se hitro pokvari; ostane le žganje. Pa da bi saj žganje bilo! Pa ni; spirit je pa voda. Sami si nakupijo nekoliko spirita ter napravljajo z njim in vodo doma žganje. Ali boste ubogemu trpinu zamerili, če si privoščijo kozarec močne pijače? Kdor je že bil na visocih gorah, vè, kako tudi diši v takih krajih močna pijača; kar je naravno. Žganje ima pa to lastnost, da čem več ga piješ, bolj ti diši, in težko se ga odvadiš, če se ga privadiš. Kolikor bolj torej zmanjkuje mleka, toliko bolj se širi žganjepitje. Kake nasledke pa žganjepitje provzroči kakor na duhu tako na telesu, ni mi treba še posebej pojasnjevati; le poglej žganjepivca! Če se pa hočes popolnoma prepričati, le pridi, dragi bralec, v naše kraje. Opazuj najprej rudokope, kateri hodijo na delo v Rajbelj. Kdor ima doma dovolj mleka, si ga vzame tudi seboj za celi teden. Le ob nedeljah in praznikih si tu pa tam privoščijo kozarec vina ali piva ali žganja; zato so pa tudi zdravi in močni in lahko prenašajo slabi zrak v rudniku. Nasprotno pa kdor nima doma mleka, pije žganje, ki si ga sam dela iz spirita in vode. Morda boš vprašal, zakaj si pa mleka ne ukupi? Kje? Krav ni veliko, ker niso kraji zato; koz se pa ne sme rediti; zato premanjkuje mleka.

Nekdaj so bili naši ljudje visoki, čvrsti in korenjaki, pravi „planinski sinovi.“ Pridi

pa zdaj gledat, videl boš razloček med starim rodom, ki niso zganju še udani, in pa med mladim, ki so že več ali manj mu udani. Če pojde tako dalje, še cesar ne bo imel si kaj izbrati. Da, tako daleč je prišlo v nekaterih hišah, da dajejo žganje celo otrokom. Letos je bila pri nas otročja bolezen. Neka mati je dajala bolnemu otroku kruh v žganju namočen, ker ni imela mleka doma. Ni tudi čuda, da ni v goriških šolah prav nobenega učenca iz naših gorskih krajev.

Visoka vlada, pusti nam kože in ne tiraj nas v gmotno in moralno nesrečo. Sekira in slabo gospodarstvo in nadzorstvo več škodujeta gozdu kakor pa kože. Sam presvitli cesar je pritrdil, da niso naši kraji kakor za kozjereje. Ko je namreč l. 1882 prišel čez Predel, je vprašal župana v Logu, o čem da se tamošnje ljudstvo preživlja. Župan se je bal pričujočega glavarja in namestnika, ki sta kože preganjala, ter je odgovoril, da od vsakdanjega zaslužka bodi si pri cesti, bodi si v rudniku rajbeljskem, bodi si s krošnjarstvom. Nato je pa cesar pripomnil: „No, jaz sem pa menil, da se preživlja od kozjereje, ker so kraji prav za kozjereje.“

Politični pregled.

Notranje dežele.

Volitev dunajskega župana bode 8. aprila. Izvoljen bo dr. Lueger. Badenju vže postaja vroče. Državniška modrost bi zahtevala, ne več vstavljati se željam zvestega dunajskega ljudstva.

Poslanci Gregorčič, Klun in Ferjančič so bili pri ministru Gauču in zahtevali, da se vže reši vprašanje o **slovenski šoli v Gorici**. Minister je obljubil pomoč. Bilo bi pač vže na času.

Delovanje **državnega zbora** je prav zaspano. Naši poslanci so resno trudijo, a mnogim je le za desetake. Vlada je predložila zakonski predlogi o poboljšanju plač uradnikom in duhovnikom. Poslednjim bode prav malo pomagano. Poslanci so se razšli na velikonočne počitnice. Po veliki noči pa se bodi obravnavalo o volilni preosnovi.

V **železniškem ministerstvu** se vrše posvetovanja glede železnice čez Ture. — Kranjski poslanci se potegujejo za progo Loka-Divača. Ne zamerimo jim tega. A tudi naši poslanci vrlo delujejo za predilsko že-

L I S T E K

Strast privede človeka v past.

„Kadar pa umrl bom,
Vinca več pil ne bom—
Den'te me v črni grob,
Firkelj na grob!“
Nar. p.

Pripoveduje se nam o nekem vinskem bratcu, da ni imel na svetu drugih mislij, nego samo, kje bi se dobilo dobro vino. Ko je zjutraj ustal, bila mu je prva beseda: „Prinesite vina!“ Kadar je srečal koga, ni mu dejal: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ ali: „Bog daj dober dan!“, ampak: „Hej, prijatelj, pojdiva pit!“ Tako je pil in zalival od jutra do večera, da privoščil si ni skoraj niti spanja. Toda prepolna mera prekupi. — Vinski bratec je zbolel in moral opravljati dolžnosti svoje bratovščine v postelji, mesto v krčmi. Kmalu se mu je zdravje tako shujšalo, da so hišni šli po duhovnika. Ta je prišel takoj in jel prigovarjati bolniku, da bi vendar pomislil, da človek ni živina. A nesrečnež mu odvrne: „Da, da, vina, vina!“ Duhovnik mu popravi: „Nikar vina, ampak živina!“ A bolnik je le gnat in trdil svojo krič: „Vina, vina . . .“, dokler ni nazadnje izdahnul nesrečne duše.

O drugem pripoveduje se nam, da je vedno kvartal. Toda Bog je hotel, da je nevarno zbolel. Obiskal ga je duhovnik in ga pričel opominjati in poučevati. Poskusi mu tudi dati v roko sv. razpelo, a bolnik je je palmil od sebe, obrnil se proti zidu in začel metati kvarte, katere je imel vedno pri sebi v postelji. Umrl je potem s kvartami v rokah in šel pred božji sodnji stol.

leznico, in upamo, da bode slednjič tudi po naši soški dolini žvižgal lukamatija.

V **Zagrebu** je občinstvo dijake, ki so se vrnili iz zaporo, navdušeno pozdravilo, ter pokazalo svojo nevoljo proti postopanju mažaronov. Ko bi se Hrvatje zjedini ob senci sv. križa, kmalu bi bilo konec mažaronski nesramnosti.

Vnanje države.

Ferdinand odpadnik, bolgarski knez, je te dni gost turškega sultana. Iz Carigrada odpotuje v Petrograd poklonit se ruskemu stricu. Morebiti ga celo poprosi, da mu bode za botra, kedar prestopi tudi on v pravoslavje.

V **Srbiji** je odstopilo ministerstvo. Denarja nič, upanja nič, kaj drugega jim je preostalo?

Italiji v Afriki gre slabo. Pogajanja z Menelikom so se razbila, ker Italijani v kljub porazu zahtevajo „častne“ pogoje za mir. — Stari lisjak Crispi je odnesel seboj v Neapel vsa pisma, ki bi utegnila izdati njegova sleparstva glede vojne v Afriki.

Angleži so poslali vojsko proti Abesincem. Je-li jih je do tega privedlo sočutje do tepenih Italijanov ali njih kramarska politika?!

Na **Francoskem** se preminjajo ministri kakor na nebu luna. Zadnje dni se je odpovedal vnanji minister.

Nemški cesar Viljem sedaj obiskuje Italijo. Sredi aprila pride baje na Dunaj. Čas imajo!

Spancem poje vedno bolj trda na Kubi. Vse so žrtvovali za vojno, in naj hitreje zastonj.

Dopisi.

Iz Kanala. Že se bližajo sv. velikonočni prazniki, katerih se veseli ves krščanski svet. Ne bo ga zavednega Slovenca, ki bi se ne spominjal o teh častitljivih praznikih lanskega velikonočnega potresa. V Kanalu slišali smo to šibo božjo precej močno, ali, hvala Bogu, brez znatne škode. Opaziti je bilo le tu i tam v zidovju kako razpoklino, a še na teh bilo je težko razločiti, ali je stara, ali jo je provzročil potres. O potresu se je govorilo in pisalo mnogo. Nekateri so si ga razlagali kot čisto naravno prikazen, drugi bolj verni so videli v njem šibo božjo. Ne molimo brez vzroka: „Šibe potresa, reši

Nekdo je živel dolgo v sovraštvu s svojim sosedom. Vsled bolezn izgubil je potem dar govora, tako da je bil kakor mutast. Duhovnik je hitro pritekkel in ga začel nagovarjati in prositi, da bi odpustil sovražnikom in da bi to pokazal s kakim znamenjem, ker ni mogel govoriti. Ali, o groza, kaka znamenja je dajal nesrečnež! Kazal je s prstom na puške, pištole in sablje, ki so mu visele nad posteljo. Tako je umrl v sovraštvu in šel v pekel, kjer ga hudiči sečejo, vbadajo in streljajo, kakor je hotel on svojega sosedu.

Nekdo je imel grdo navado, da se je zaklinjal tako-le: „Hudič me vzemi, zlodej me raznesi!“ Ko je bil nekoč bolan, razsrdil se je na one, ki so mu stregli, in takoj pričel, kakor mu je bila navada, preklinjati in izdajati se hudiču. V tem srditem preklinjanju je umrl, — vzel ga je hudič in zlodej raznaša ga sedaj po peklu, kakor je želel tolikrat.

Konči postavimo semkaj še vzgled nečimerne ženske, ki je skrbela samo za lepo obleko in za zunanji blesk in lišp. Te ženske lotila se je nekoč kljub vsemu blesku in lišpu prav huda bolezen. Duhovnik prihiti jej takoj na pomoč ter jej prične pripovedovati o nebeškem ženinu in o obleki božje miosti. Ta je mislila pa in razumela le posvetnega ženina in je takoj ustala, da se opravi in pojde k njemu. . . . Oblekla je najlepšo obleko in se postavila pred zrcalo. Zastonj jej je pravil duhovnik, da ni govoril o oni obleki in o onem ženinu. Ona se je le še naprej ogledovala v zrcalu, dokler se jej ni prikazal ženin — hudič v taki podobi, da se je zgrudila od strahu kar mrtva na tla. —

nas o Gospod“. Čujte, kako so si razkladali pri nas nekateri to šibo božjo! „Zabranilo se je o velicnih praznikih običajno streljanje in Bog je nadomestil streljanje na čudoviti način s podzemeljskem bobnenjem“. Tako je razlagalo potres priprosto, verno, vžaljeno srce.

Res veliko veselje zavlada veliko soboto, ko se zapoje glorio, se oglase tri dni poprej nemi zvonovi, se razmeva streljanje, se zapoje trikratni aleluja, se sliši pritrkovanje zvonov in se glasi iz mnogih grl veselo in veličastno: „Zveličar naš je vstal iz groba, vesel prepevaj, o kristjan“. A lani pogrešali smo nekaj, kar razveseljuje srce, kar poveča slavnostno slavlje vstajenja, pogrešali smo — streljanje. Da je pristojna oblast zabranila stoletja navadno streljanje, to je vžalilo verno ljudstvo.

Vzrok prepovedi so baje nesreče, ki se dogajajo pri streljanju. Toda ta izgovor se nam zdi jalov, ker res, da se sliši o nesrečah pri streljanju, a nesreče se gode tudi pri drugih opravilih, pri nepotrebnih delih, pri igrah in norčijah, ki niso v nobeno korist in vendar pristojna oblast tacih opravil ne zabrani. Zato menimo, da je ta razlog za prepoved streljanja nič. Pazljivosti več, pazljivosti! Občinske oblasti naj bi izročile streljarski posel večim, izkušenim možem, naj bi dovolile prisostovati le v to poverjenim, le eden naj bi ne bil odveč, najmanj pa radovedni otročaji in dečaki, pa bi se gotovo nesreče ne dogajale.

Streljanje je v čast božjo, ljudem v radost, streljalcem v gmotni prid. In ali ne trpi škoda c. kr. zaloga smodnika, ako se streljanje prepove? In zakaj zabranjujejo le nekatera glavarstva streljanje, druga pa ne?

Jasno je tedaj, da razlogi za streljanje daleč odvagajo razloge proti streljanju, zato pa se prosi slavna pristojna oblast, naj zopet dovoli streljanje pri cerkvenih slovesnostih Bogu v čast, ljudstvu pa v veliko veselje!

Iz Čepovana. Četrto postno nedeljo vstanovila se je tu bratovščina sv. Družine, katera je v sedanjih razmerah prav potrebna. Ker se je ljudem raztolmačilo, da ta bratovščina ne naklada posebnih težav, ampak dela na to, da stariši in otroci na tanjko izpolnujejo svoje krščanske dolžnosti, vpisalo se je takoj prve dneve tretjina obširne fare v novo bratovščino in obljubila,

Kdo ni razvidel iz tega, da strast privede človeka v past? — Strast oslepi in ogluši človeka, da ne vidi in ne sliši; če pa vidi in sliši, vidi in sliši narobe. Varujmo toraj svoj sluh in vid, da nam jih ne pokvari strast. Ne poslušajmo zapeljivega šepetanja, ne glejmo mamljivih podob strastij!

„Hinavstvu in podlosti v dušo ne daj,
Ne krivdi, ne zlobi nobeni;
Krepsti razmakni srce na s'ežaj,
A skrbno ga strasti zakleni!“

Krčmarji, nekaj za vas!

V mestu Lijonu je živel človek, ki si je prihranil lep kupček denarcev. Premišljeval je torej, kaka trgovina bi mu prinesla največ dobička. Nazadnje se mu je zdelo najboljša, ako bi se lotil kupčevanja z vinom, seveda tako, da bi mešal mej vino vodo. Začel je torej kupčevati in precej časa se mu je godilo prav dobro.

Nekoč je šel zopet kupovat vino, seveda z namenom, da je pošteno nameša z vodo. Bilo je pa po letu in solnce je palilo in pripekalo, da ni mogel skoraj več dalje. Zato je sedel kraj pota v gosto orehovo senco ter začne preštovati denarje in staviti jih v rudečo možnjo, katero je imel tik sebe na tleh. Jastreb pa, krožeč mu nad glavo, zapazil je možnjo ter, misleč, da je meso, spustil se iz zračne višine in jo odnesel. Ko je kupec to opazil, je začel kričati in kakor besen letati za jastrebom. Ta je mej tem spoznal, da ni meso, kar je ukradel, ter spustil možnjo, da je padla v globoko vodo. — Tedaj se je popadel kupec obupno za glayo in vskliknil: „Voda mi jo je napolnila, voda mi jo je izpraznila!“

da hoče po zgledu svete Družine iz Nazareta na to delati, da bodo njih hiše ne le po imenu, ampak tudi po duhu in dejanju vredne krščanskega imena.

Da pa bode bratovščina svete Družine tem bolj vspevala, obhajal se bode v tukajšnji fariletos sveti misijon, katerega bodo vodili oo. Lazaristi iz Ljubljane od 16. do 24. junija, tako da bode sklep sv. misijona ravno na praznik sv. Ivana Krstnika, patrona naše fare, kateri praznik se tu vsako leto prav slovesno obhaja. Bog daj, da bi srečno dočakali milostne dneve!

NOVICE.

Občni zbor Slov. Alojzijevišča se snide dne 16. aprila v zavodu, via Ponte Isonzo 7. Čl. gg. duhovni društveniki so vdobili *osebno* vabilo, kojemu naj se blagovoljno odzovejo v obilnem številu, ker se gre za važno vprašanje, ali se sklene pogodbo s šolskimi brati.

Deželni šolski svet je imenoval nadzornikom slovenske ljudske šole v Gorici g. F. Vodopivca.

Okrožnim tajnikom pri okrožnem glavarstvu v Tominu je imenovan namestniški kancelist g. A. Kaus.

Slovenska pesem na Dunaju je slavila zmagoslavje. Kakor smo poročali, privedila je „Glasbena Matica“ dne 23. in 25. marca na Dunaju dva koncerta v zahvalo dunajskemu mestu. Ta korak je velevažen za Slovence. Pokazali so, da niso divjaki, nedostopni omiki. Vsi nemški listi priznavajo, da je pevski zbor na vrhuncu umetništvu. Mnogo hvale je žel zbor, sosebno njega vodja g. Hubad. Posebno so Dunajčanom ugajale krasne naše narodne pesni. Glejte Slovenci, ki tako radi krulite nesramne laške popevke, kako visoko cenijo tuji našo narodno pesen! Oklenite se tedaj lepe domače pesmi!

Nemške pridige, katere je imel preč. P. Nisius v farni cerkvi sv. Ignacija, so bile posebno na večer prav dobro obiskovane. Možka gospoda seveda se še vedno preveč ogiblje cerkve.

Tukajšnja semeniška cerkev je dobila za praznik sv. Jožefa lep kinč. Velezaslužni g. podvodja P. Fabris, katerega gospodarski um po pravici občudujemo, je omislil za oltar dragoceno zaveso iz damaska s krasno krono. Ob enem je bil za

Ne misli, človek, da si vže ubežal kazni, ako te Bog ne kazni hitro, ker čim dalje odlašša Bog kazen, tem hujša bo ob svojem času.

„Kar prinese ti krivica,
To odnese ti pravica . . .“

Kaj je svet?

Ubogi svet, kako te vse vprek dolži in obtožuje! Temu se zdiš temna luša, imajoča samo eno okno, skozi katero se more gledati v nebo, skozi vsa druga se vidi le zemljo in stvarstvo. — Drugi te imenujejo zapor poln hudodelnikov obsojenih k smrti radi raznih pregreh. — Drugi zopet te primerjajo ladiji polni jetnikov, zvezanih z železnimi verigami svojih želj in strastij. — Še drugim zdi se ta svet malin, v katerem mora človek obračati kolo nesreč, ne da bi se kdaj le malo odpočil. — Nekateri trdè, da je svet kraljestvo, v katerem gospodari greh in robuje čednost. — Drugim je svet spačena dežela, kjer je mesto zemlje razkošje, mesto vode nestanovitnost, mesto zraka napuh, mesto ognja podle, hudobne želje, mesto solnca sebičnost, mesto lune prevzetnost, mesto zvezd nevoščljivost, mesto rose nečistost in mesto dežja jeza in sovraštvo.

Toda, čemu bi toliko tožarili, javkali in svet obirali? — Ako je svet res tako slab, pustimo ga in skrbimo pridno, da si zaslužimo boljše ga — onstran groba. Znano nam je pač, da nimamo tu stalne domačije, ker podoba tega sveta premine. —

„Popolne, neskalsjene sreče
Ne svetu ne učaka zemljan.“

ta dan naročil z Dunaja tudi prelepo opravilo za službujočega duhovnika z veliko asistencijo. Bog ga ohrani še mnogo let, da bi nas še večkrat presenetil z enakimi naročili!

O Predelski železnici se zadnji čas vgodnejše sliši. Upajmo tedaj. Ravno zdaj zboruje o raznih železnicah državni zbor in ministerstvo za železnice. Čudimo se, kako morejo pozabiti na to za Gorico prekristno železnico laški „patrijoti“ v naši deželi. Sovraštvo proti drugi narodnosti, v tem slučaju slovenski, in pretirana narodnost oslepi tako človeka, da prezre celo samega sebe. Taki si mislijo, rajše kakor se ima dobro goditi bližnjemu, naj se godi meni slabo.

Poštenost. Pri jednem naših trgovcev menjal je jeden topničar desetak. Trгоvec, kateri je denar v zavitkih vže pripravljene imel, je v naglici zavitek zamenjal in vojaku namesto deset, triindvajset goldinarjev dal. Topničar prinesel je tuji denar nazaj in tako pokazal, da ni nič čez poštenost.

Obsodba. Vrednik „Naše Sloge“ g. Matko Mandič bil je obsojen radi ščuvanja proti oblastvom v dvamesečni zapor. Povod tožbi je bil članek, kateri je prinesla „N. Sl.“ in v katerem je bilo kot pastirski list poreškega škofa povedano ravno nasprotno temu, kar je bilo resnično povedano v pravem pastirskem listu.

Nekaj novega! Da bi se v Gorici javno plesalo tili teden, se gotovo nihče ne spominja. To se je zgodilo letos ta dan pred praznikom Marijinega oznanjenja. Plesno veselico so imeli tukajšnji višji vojaki v znani Dreherjevi gostilni. Seveda to dovoljuje — državna postava; toda za katoliške Goričane je to veliko veliko pohujšanje. Pa pri nas zapazujemo v vseh rečeh — velik napredek.

Zajec na Travniku. Jedno minolih noči ob 10. uri zvečer so pripodili peteri psi zajca po gosposki ulici na Travniki. Slo mu je za kožo, a rešil jo je. Poiskal si je zavetja v Cristofoletti-jeveji lekarni. Drugi dan so ga spustili.

Otrok je zgorel v Šempasu. Bil je na ognjišču, obleka mu je zagorela in podlegel je opeklina. Stariši, pazite na otroke!

V Fari na Furlanskem je zgorel na tiho nedeljo Antonu Furlanu hlev sè skednjem, orodjem itd. in dvema otrokoma. Skode je nad 1000 gld. Sreča v veliki nesreči, da je bil zavarovan.

V Laboru v Istri je umorila zakonska žena Katarina Dilica svojega moža Miho, ker ji je opravičeno očital zakonsko nezvestobo. Zasadila mu je nož v trebuh, predrla drobje in vbogi Miha je izdihnil po kratkih urah. Katra sedi varno za zapahom ter si hladi vročo kri.

Nagla smrt. V Brumi je nesla 46. letna Alojzija Pelizon možu večerjo v tovarno. Komaj dospe tja, poloti se je velika slabost, se zgrudi na tla in umrje.

V judovski sinagogi so našli pred dnevi dete v cape zavito. Z izpostavljenjem hotela se ga je znebiti nezakonska mati. Govori se, da ga posinovi krščanska družina v Getu Brezsrčna mati, a plemenit bi bil čin krščanske družine, ako bi se vsmilila nedolžnega najdenca. Gotovo bi se detetu boljše godilo pri tujih ljudeh, nego bi se mu bilo godilo pri brezsrčnej materi.

Omika? Na sprehodu iz mesta sta srečala duhovnika pred nekaj dnevi tri osebe. V sredi negotovih nog, pijan častnik, ob straneh dva nevojaka, opori opore potrebnemu. Ko odideta mimo duhovnika, dal je pijani častnik duška svoji ljubezni do duhovnikov z omikanim: „pfaf“. Žal, da ga nista poznala, sicer bi ga bila zvala k sodnji. Kakoršna omika, tako govorjenje.

Vesten župan? Na Banjšicah sv. Duha je bil določen dan za „veliko“ spoved 23. p. m. Banjški župan je pozval starešine k seji in zapretil globo odsotnim. Čemu seja? Župan je poslal občinski račun

za leto 1894 deželnemu odboru še le lani meseca septembra ali oktobra. Ker je bil v neredu, vrnil mu ga je deželni odbor s poveljem, naj ga vredi in spopolni. Dolgo ga je pripravljaj. Po petih mesecih še-le je sklical sejo, da starešine odobro popravljeni račun, ravno na dan „velike“ spovedi. Verska zadeva — zadnja briga, meni župan. Nekateri starešine zato po pravici vžaljeni so sklenili pritožiti se na deželni odbor s prošnjo, naj pošlje komisarja, da vredi nevrejene občinske zadeve. Županu, ki ne misli še na račun za leto 1895, bi bilo najpametnejše prevreči županski stol!

Polaščenje goriške okolice gre po misli Lahov vse prepočasi; zato vpijejo po svojih glasilih jedenkrat proti Sempetru, drugokrat proti Solkanu itd. Sedaj je na vrsti Podgora. Tudi tu sta preč. g. vikar in g. župan premalo pravična podgorskim furlanskim in italijanskim priseljencem. Polagoma, a dosledno z zahtevo za zahtevo se zariva laški živelj v slovensko okolico. Zato okoličani: pozor! Ni pedi zemlje več v laške roke!

Revni milijonar. Pri „Grand Hotelu“ v Parizu je omahnil pred nekoliko dnevi revno oblečeni starček. Prebival je 12 let v borni podstrešni sobici. Ko je pa vsled padca umrl, našla sta se v njegovi sobici 2 milijona bankovcev!

Nove knjige. Nove Smarnice za leto 1896. se tiskajo. Spisal jih je znani nabožni pisatelj gosp. župnik Jožef Kerčon, in sicer Bogu v zahvalo, da mu je dal doživeti petdeseto leto mašništva, in v spomin zlate maše, katero misli letos obhajati. V tej knjigi obravnava g. pisatelj življenje Marijino od njenega brezmadežnega spočetja do vnebovzvetja.

Iz Gorice do Kobarida ni izostala zadnjih pet let — tudi v najhujši zimi ne — c. k. pošta noben dan. Tako tedaj je prazno govorjenje o nevarni cesti na desnem bregu Soče.

Strašna smrt. V petek zjutraj so našli nedaleč od sela Sv. Josip pri Ricmanjih v prepadu „Konkovic“, na dnú katerega teče potočič, mrtvega moškega. Sporočili so policijskemu nadzorstvu v Skednju, ki je stvar prijavilo komisarijatu pri sv. Jakobu. Od tam došla je na lice mesta komisija, kateri se je pridružil zdravnik z dravniške postaje. Zdravnik je našel, da je imel mrič razbito črepinjo in več neznatnih ran na licu, rokah in drugih krajih trupla. Soditi je, da je bil ponesrečeni na sagri pri sv. Jožefu, od koder se je vračal zvečer prilično vinjen domov. Na potu se je brzkone približal prepadu in, ker se je gotovo opotekal, zvalil se je v prepad. Trkljal se je kakih 15 metrov globoko, si pri tem razbil črepinjo in obležal v potoku, kjer se je zadušil. V ponesrečenem spoznali so 37letnega oženjenega zidarja Ivana Miklavca, stanujočega pri Sv. Mar. Magd. Gornji hšt. 177. Truplo so prenesli po izvršenih postavnih formalnostih v mrtvašnico pri sv. Ani. Ponesrečeni je zapustil vdovo in otroke. „Ed.“

Dimnikar je našel. V Liverpoolu je našel dimnikar 40 cekinov v neki razpoki. Ko je izročil gospodinji ta denar, se je začela jokati. Spomnila se je, da je ona ta denar bila s težavo prihranila. Spravila ga je v dimnik in pozabila. Ko denarja ni mogla dobiti, je dolžila sinu, da jej je denar ukradl. Sin je bil zaradi tega tako razžaljen, da je šel od doma, in od tedaj ni več slišala o njem.

Velik požar. V Gilieu na Francoskem je zgorela zaradi svoje krasote slavna Izveličarjeva cerkev, veter pa je zanesel ogenj tudi v sosedno bolnico, ki je bila hipoma v plamenu. Vojaki so prenesli 200 bolnikov, od katerih jih je pri prenašanju umrlo 16. Vojaki so pri tej priliki v bolnici vzeli iz lekarne nekaj steklenic, misleč, da je v njih žganje, a bil je strup. 25 vojakov je bilo ostrupljenih; 7 vojakov je že umrlo, drugi so v največji nevarnosti.

Stekli jazbeci. Ne le lesic, temveč tudi jazbeci se je lotila steklina. V Drei-

stetenu je stekel jazbec napal nekega dni-narja, kateri je pa žival s kolom pobil.

Velik gozdni požar. Pri Dunajskem Novemestu je pogorel velik gozd, ki meri 2402 oral. Od več strani so bile prišle požarne brambe gasit.

Tovarna pogorela. V Bergamu v Italiji je pogorela velika tovarna za svileno blago. Zgorelo je tudi vse blago po skladiščih. Škode je poldrugi milijon lir. 1400 delavcev je brez dela.

Iz Bukovice nam pišejo: Mož, o katerem smo poročali, da se je bil zgubil, se je srečno vrnil iz Ajdovščine. Menda je bil malo preveč „dobre volje“, da si je izbral tako nenavadno „bližnjico“ od Pulverja do Bukovice! Pravil je neki, da je narbolj žalosten za to, ker je zamudil Jelerjev trg! Prosit!

Popravek: V zadnji številki „Pr. L.“ tiskalo se je v dopisu iz Sempetra mej drugim tudi to le: — „Rečem le, da mej društveniki je mnogo... *značajnih* mladeničev!“ V izvorniku je bilo malo drugače in sicer: „Rečem le, da *tudi* mej nedruštveniki je mnogo *značajnih* mladeničev“. Tudi one besede, s katerimi smo obžalovali, da niso izbacili iz svoje srede *par* preklinjevalcev, merijo potemtakem le na sicer časti vredne ne-društvenike. Društvenikov pa nismo slišali preklinjati! Čast jim!

Za Alojzijevišče so darovali:

Preč. g. Andr. Ferfolja, župnik v Zgoniku	gld. 10.—
Preč. g. Janez Jarec, vikar na Ljubušnem	14.—
Preč. g. Franc Marinič, župnik v Kojškem	13.50
Preč. g. Franc Stepančič, vikar na Otlci	15.—
Preč. g. Franc Mozetič v Mirnu	24.—
Blg. g. L. D.	5.—
Slavna občina Rihenberg	25.—

Bog blagoslovi!

RAZNOTEROSTI.

Prostozidar Franc Farcey pisal je te dni v razne liste sledeči člančič: „Človeška družba je tako vrejena, da se pogrešek proti časti in poštenju ne dá popolnoma popraviti, pozabiti in odpustiti. Oh! katoliška vera je pa čudežno osnovana in posebno navdahnjena, ker ima sakrament svete pokore, v katerem se podeljuje odveza. Grešnik zaupa svoje pogreške duhovniku, od katerega zadobi odpuščenje, vsled katerega odstopi očistcu, oproščen in vesel od spovednice, da začne novo življenje. Zakaj nimamo tudi mi take naprave v društvenem življenju?“ — Tako govori učen framason o sv. spovedi.

Kako na Angleškem posvečujejo nedelje. Za večji del evropskih prebivalcev so nedelje in prazniki dnevi počitka in zabave; za železnične, poštno in druge uradnike, in mnogokrat tudi za posle, pa dnevi napornega dela. Večina ljudij misli, da spolnijo svoje verske dolžnosti, ako grejo samo k božji službi v cerkev ali se to ne. Kako drugače je to na Angleškem! Angleški narod je zelo praktičen, ne peča se z nobenimi ničemurnimi rečmi in trgovino cení višje kot vse, in vendar, kako posvečuje nedelje in praznike! Že v soboto popoldne neha vse delo, zakaj čas je treba porabiti za nakupovanje raznih stvari, zabavo in drugo. Če gremo v soboto ob eni uri popoldne skozi ulice Londona ali pa družega angleškega mesta, kjer so štacune, delavnice itd., vlada tam šum in guječa dvakrat tako velika nego navadno. Po južini grejo cele družine na sprehod in se kratkočasijo z raznimi igrami, katerih se udeležujejo revni in bogati. Družega dué zjutraj (v nedeljo), komaj se človek prebudi, zdi se mu čudno, da na ulicah vlada nenavadna tišina. Kavarne in gostilne so prazne, vsak je domá. Po zajutreku gre vsak, kdor le more v cerkev. Pošta je zaprta, večina železničnih vlakov ne vozi samo zjutraj in zvečer vozijo nekateri vlaki, omnibusi in tramvaji in sicer s tem namenom, da po-

spešujejo obiskovanje cerkev. Vse štacune so zaprte. V gostilnah in hotelih je dovoljeno prodajati jedi in pijače samo tistim, kateri se skažejo, da je njih domačija od mesta 6 milj oddaljena. Na Angleškem se nihče ne upa v nedeljo napraviti kakšno plesno veselico. Ravno tako se posvečujejo nedelje in prazniki v Kodanju, poglavitnem mestu Danske. Tu so celo lekarne in trafike zaprte. Če je kadilec ali „šnofalec“ pozabil kupiti v soboto smodke in tobak, ima v nedeljo post. — Kako je s posvečevanjem nedelj pri nas? Vsak naj sam pogleda!

Čuden otrok. V šlesvig-holštajnskih mestih kažejo čudno dete. Deklica Ivana Schmidt je bila rojena dné 2. marcija 1889. Pri rojstvu je bila popolnoma navadne velikosti in tehtala 7 funtov. Čez pol leta je začela čudno rasti, in po dveh letih je tehtala že 90 fantov. Zdaj, ko je 7 let stara, tehta 169 funtov, ekoli prsij pa je 110 cm. široka. Tudi je nenavadno močna, tako da očeta lahko vzdignje.

Drugi Jona. Neki mož je preživel 36 ur v želodcu kitovem. Leta 1891. so kitolovci na malinskem obrežju lovili kita. Ogromno žival so vendar vjeli in ubili. Ko je kit poginjeval, je prevrnil jeden čoln z dvema mornarjema. Jednega mornarja so rešili, drugega pa niso mogli dobiti. Ko so čez 36 ur razparali žival, našli so ga nezavestnega v kitovem želodcu. Pravil je, kako ga je kit požrl. V želodcu kitovem je sopel, če tudi težko, a bilo je strašno vroče. Kmalu je pal v nezavest. Moral je v bolnico, kjer se je popolnoma ozdravil, samo koža njegova je taka, kot bi bila vstrojena.

Letošnja zima je bila izvenredno lepa; Bog ne daj, da bi bilo po letu toliko časa jasno in suho vreme.

Miš v kožuhi. V Ratki na Ogerskem je žena premožnega kmeta napotila se v sosedno vas, obiskat sorodnike. Ker je bilo mrzlo, je vzela kožuh. Nakrat je čutila, da jo nekaj na hrbtu grize. Hitro sleče kožuh in vidi, da se je v njem vgnezdila miš. Ustrašila se je tako, da je padla v nezavest. Pozneje je vstala, a se je je lotila huda vročina in je vedno govorila le o miših, ki glodajo njeno truplo. Tudi zdravnik je ni mogel pomiriti. Bolezen je bila vedno hujša. Jedenkrat je zakričala, sedaj mi je miš pregriznila srce, in bila je mrtva.

Odgovorni vrednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Alleluja!

4 velikonočni napevi „Regina coeli“ in Te Deum, za mešan zbor zložil *Ig. Hladnik* op. 22. cena 60 kr.

Missa pro defunctis („Requiem“), za en glas z orglami ali pa čveteroglasno op. 23. cena 40 kr. — Oba dela ob enem 80 kr. — Dobi se pri skladatelju v Novem mestu (Dolenjsko).

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega sožalja, došle nam od blizu in daleč, za krasne vence, ganljivo petje v cerkvi in na grobu, za nepričakovano veliko udeležbo ob pogrebu našega srčno ljubljenega **Daniła** izrekamo vsem svojo najsrčnejšo zahvalo.

Žalujoča rodbina
Mercina.

Prihodnja številka „Primorskega Lista“ izide dné 10. aprila.

Svečar J. Kopač v Gorici,

Solkanska cesta št. 9.

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu, garantirane pristne čebelno-voščene sveče *kilg. po 2 gld. 45 kr.*

Za pristnost teh sveč jamčim z svoto 1000 kron. — Sveče slabejših vrst za pogrebe in stranska razsvetljava cerkvá prav po ceni. — Kadila za cerkve: *Lacrima I.* kilg. po 1 gld. 20 kr., *lacrima II.* kilg. po 1 gld., *granis* kilg. po 60 kr.

V pisarni Seitz-ove tiskarne nasproti semenišču v Gorici prodaja se po znižani ceni — 1 gld. 30 kr.

Veliki teden

4—4 in
Velika noč,

spisal prof. **ANDREJ MARUŠIČ.**

Knjiga se pošilja tudi po pošti na povzetje. Kdor pa denar že z naročilom vred pošlje, naj pridene še 10 kr. za vozni list.

C. kr. privil.
krojaški merni in krojni aparati

Martin-a Poveraj-a

trgovca in krojaškega mojstra v Gorici.

Edina in največa zaloga zgotovljenih možkih in deških oblek, vsakovrstnega blaga, površnikov, dežnih plaščev, havelok, suknenega blaga za čé. d. h. v. č. za c. kr. uradnike in c. kr. častnike z vsemi pripravami za pomladno in letno dobo. Prodaja se tudi na meter blago tako po ceni, da se lahko postreže vsakateremu.

Na zahtevo pošilja vzorce na ogled.

Gotova pomoč krojačem!

Kdor želi imeti kraj vsake velikosti po ceni, iz papirja izrezan, naj naznani širino prsij. Pošlje se mu po poštnem povzetu, po ti-le ceni: za vsak rokav 70 kr., prsnik 40 kr., hlače 40 kr., vsaka druga suknja ali salon 1 gld.

EDVARD PAVLIN

v GORICI

v Nunskih ulicah št. 10 nasproti gostilne
„BELEGA ZAJCA“

usoja si priporočati preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo *nagrobnih vincev vsake vrste, rož za cerkve, palm, cvetkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, čevlje, nogovice, rakev (truge) vsake velikosti, zlatih črk i. t. d.*

Vse po nizkih cenah!